

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak četrtek; ako
: : je ta dan praznik, dan poprej. : :

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1-50 K. Naročnina
za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3-50 K, za Ameriko 4-50 K.
List in oglasi se plačujejo naprej.

: Vse dopise, naročnino in oznanila :
: sprejema tiskarna J. Krajec nasl. : :

Franjo Neubauer.

Rojstni dan!

(18. avgust 1916.)

Stotisoči v divje so boje odpeli,
priukali niso nazaj več nikdár!
A zémjlo prelepo so rodno oteli,
óvenčali glávo so Tebi, Vladár!

Ah, ranjena stokrat je že domovina!
Neštete milijone je biserjev že
rodila slovenske zemljé bolečina!
Na Tvoji se kroni, naš cesar, blesté!

Letela so v mesta, v vasí poročila,
šumela kot jate zlobovnih so vran,
s krvjó oškropljena so bila jim krila,
in krik je bil njíhov kot smrtni strašán!

Obrísale žene óči so si rosne,
utíhnilí joki in vzdíhí deklét,
na pólje pa bojno pogumne, ponosne
korakale čete slovenske so spet.

Vladar naš presvetli: stotisočkrat briše
solzé si naš národ, stotisočkrat mré
za rojstni dan Tvoj in vse habsburške híše,
za rojstni dan ljubljené Avstrije vsé!

Rojstni dan presvetlega cesarja Franca Jožefa I.

Že tretjič obhajamo, odkar se je začela vojska, rojstni dan presvetlega cesarja. Pred skoro 70. leti je prevzel cesar Franc Jožef vladarstvo Avstrije. Vodil je državno ladjo kot bistroumen krmar skozi marsiktere viharje ob zelo nevarnih klečeh. Zelo miroljuben je moral vendar večkrat prijeti za meč in z vojsko braniti svojo posest proti

sovražnikom habsburške države. Odkar pa je zasedla Avstrijsko-ogrska armada Bosno in Hercegovino, so prežali Srbi na ugodno priliko, da bi iztrgali te dve deželi iz habsburške monarhije; še več, hoteli so vzeti vse jugoslovanske pokrajine avstro-ogrske države in se polastiti vzhodne obali ob Adriji. Zaroti, ki je bila osnovana iz Belgrada po celi Bosni, je kot žrtev padel prestolonaslednik Franc Ferdinand s soprogo. To je bil vrhunec nesramnega srbskega rovanja zoper Habsburžane. Sedaj pa se je odločil miroljuben cesar, ker Srbija ni hotela izpolniti zmernih in pravičnih zahtev naše vlade, s silo orožja ustvariti neobhodno poročstvo, ki naj bi zagotovilo Habsburški monarhiji mir v notranjosti in trajni mir na zunaj. V manifestu, ki ga je dal cesar 28. julija 1914 v kopališču Ischl „Mojim narodom“, je rekel: „V tej resni uri se popolnoma zavedam cele dalekosežnosti Svojega sklepa in svoje odgovornosti pred Vsemogočnim. Preskusil in uvaževal sem vse.“

In sedaj, v tretjem letu vojske, v kako presenečenje je naša država in domovina na svetu! Kajti sovražniki morajo, četudi neradi, priznati, da so se varali; prijateljem pa se nudi vesel dokaz, da se je država pomladila in ojačila moč stare habsburške monarhije. Vrh tega si je pridobila na jugovzhodu vrle Bolgare kot zaveznike, ki so vzeli Srbom Macedonijo. Avstro-ogrska pa je zasedla Srbijo in Črnogoro in severni del Albanije.

Proti Italiji, bivši naši zaveznici, ki je prodala svojo zvestobo za 3 milijarde angleškega posojila, se hrabro branimo in ne pustimo sovražnika v Trst. Soča je že marsikatero hekatombo mrtvih Italijanov sprejela v svoje naročje. Stara Habsburška država je in ostane nepremagljiva trdnjava proti napadom laškega iredentizma in romanskega fanatizma.

Po dveletni hudi borbi kaže naša država celemu svetu tako moč in tako jekleno vstrajnost v boju za pravico in svobodo, da jo nepristranske države občudujejo.

Pa kje vendar tiči vir one moči in edinosti, katero občuduje ves svet?

On, ki je nastopil 2. dec. 1848. leta vlado Avstrije z z geslom: Viribus unitis (z združenimi močmi), ni nikdar dvomil o mogočnosti Avstrije, ker ve, s kako ljubeznijo in udanostjo se oklepajo vsi narodi velike Habsburške države okoli njegove osebe.

V izvanrednih časih da Božja previdnost tudi izborne može na merodajno mesto.

K največjim vladarjem svetovne zgodovine smemo prištevati cesarja Franca Jožefa I., ki vlada skoro 70 let Habsburško monarhijo, ki brani z neomahljivo vstrajnostjo že tretje leto preslavni prestol Habsburžanov v najhujših časih svetovne vojske proti celi trumi sovražnikov na suhem in na morju, da izroči državo povečano in pomlajeno veliki prihodnosti, katerej se približujemo.

Čil in neomahljiv stoji cesar Franc Jožef ob 86. rojstnem dnevu kot Nestor med vladarji sveta s sivimi lasi na slavnem Habsburškem prestolu, ljubljen od svojih narodov, občudovan od svojih prijateljev in zaveznikov.

18. avgust, rojstni dan presvetlega cesarja, nam daje priliko, da obnovimo našo udanost in zvestobo v goreči molitvi za sivolasega cesarja, da bi nam ga Bog ohranil še mnogo let kot našega očeta in modrega vladarja. Ta izraz naše udanosti in zvestobe je seveda malenkosten v primeru s tem, kar je storilo na sto tisoče vojakov, ki so umrli na bojišču ali v bolnišnicah vsled ran za cesarja in domovino.

Iz zvestih src, ki so polna ljubezni do dedne vladarske rodovine in do presvetlega vladarja, izvira ona moč, ki je rodila toliko požrtvovalnost na bojišču in v zaledju, ki nam je priborila tako slavne zmage. Letošnji rojstni dan presvetlega cesarja naj nam ta čutila hvalečnosti in udanosti še bolj poglobi in ojači v naših srcih.

V duhu združeni z zmagovalnimi armadami, ki se borijo za Habsburško državo in njenega vladarja, prosimo Vsemogočnega ob 86letnici rojstva Njegovega Veličanstva, presvetlega cesarja FRANCA JOŽEFA I., da nam ga ohrani in obvaruje do skrajnih mej življenja. F. B.

Sodba Evrope.

(Konec.)

Sv. Pavel uči: „Ni oblasti, razen od Boga, in te oblasti, katere so, so postavljene od Boga.“ (Rim. 13, 1) in to piše državnovisoko izobraženim Rimljanom.

Kristus Jezus je rekel Pilatu: „Ne imel bi nobene oblasti nad menoj, da ti ni dana od zgoraj.“ (Jan. 19, 11.) Pa tudi brez božjega razodetja po poti naravne pameti moramo priti do zaključka, da nositelji državne oblasti niso absolutni, neodvisni od Boga in njegovega zakona. Brez božjih zakonov človeški zakoni nimajo sankcije, nimajo prave veljave. Če pa človeški zakoni nasprotujejo naravnim, torej božjim zakonom, je to v pogubo državi sami. V zgodovini nahajamo že v paganski dobi zgledov dovolj, da je bila cenitev božjega prava nad človeškim pravom vabilo v prostovoljno smrt. Pa tudi razodetja nam govoré: Boga je treba bolj poslušati, nego ljudi.

Že zdrava pamet uči, da je človek, njegova dela in ves svet odvisen od Boga. Tudi država je človeško delo, človeška tvorba, kot taka npravno odvisna od Boga. Če hoče doseči pravi namen, mora podložnike npravstveno vzgajati, da bodo dobri državljani. Od npravnosti je odvisen srečen razvoj države; kadar pa se jame razširati nenravnost, začne tudi država razpadati. Država torej ne more biti sama sebi namen in popolnoma neodvisna, ampak se mora zavedati, da je radi človeka, da mu pripomore do njegove časne in posredno seveda tudi večne sreče.

Ker so države podvržene božji postavi, je vsak prestop božjih postav od strani države državni ali politični greh. Kako more država grešiti?

Tudi državo moremo smatrati za moralno osebo, ker je organična celota, ki jo giblje in vodi en duh. Vsa dejanja, ki se vrše v imenu celote kot enote stremé za skupnim ciljem. Enoto daje celoti oblast, katere nositelj je vladar in je zastopnik celote. Ti zastopniki so vest državne osebe: on izvršuje njena dela, ki se vrše na odgovornost celega organizma; posledice

LISTEK.

Mati Sovaž.

I.

Petnajst let je že, kar se nisem vrnil v Virelogne. Tja sem se napotil na lov v jeseni k svojemu prijatelju Servalu, ki je bil končno popravil svoj grad, katerega so mu razdejali Prusi.

Ljubil sem to deželo brezmejno. Je eden izmed onih kotičkov sveta, ki imajo za oči nek čuten mik. Človek jih ljubi s fizično ljubeznijo...

V Virelogne sem ljubil celo pokrajino posejano z gozdčki in prepreženo s potočki, ki so šumljali v solnce kakor žile dovajajoč zemlji krvi. Po njih so ljudje lovili rake, postrvi in jegulje. Božanska sreča! Na gotovih mestih je bilo celo mogoče kopati se in pogosto je kdo zasledil močvirne kljunače v visoki travi, ki je rasla na bregovih teh ozkih potočkov.

Hodil sem, lahek kakor koza, in gledal svoja dva psa, ki sta stikala pred menoj za divjačino. Serval je sto metrov na moji

desni preletel celo polje nemške detelje. Jaz sem se okrenil okrog grmičja, ki tvori mejo sodrškega gozda in zagledal pod seboj koč v razvalinah.

Naenkrat sem se jo spomnil takšne, kakoršno sem jo videl zadnjikrat l. 1869: vso čedno in obdano od trt ter s piščanci pred vratmi. Ali je kaj bolj žalostnega, kakor je mrtva hiša s svojim podrtim, nesrečnim skeletom?

Spominjam se tudi, da mi je v tej hiši dala dobra žena kozarec vina nekega dne, ko sem bil zelo utrujen in mi je Serval pripovedoval zgodovino njenih prebivalcev. Očeta, starega lovskega tatu, so usmrtili orožniki. Sin, katerega sem bil videl pri drugi priliki, je velik, suh fant, ki je ravnatoko postal divji zatiralec divjačine. Zato so se ljudje te hiše imenovali Sovaž ali Divji.

Ali so imeli to ime za res ali samo za šalo?

Poklical sem Servala z močnim glasom in ga vprašal:

„Kajse je zgodilo s temi ljudmi?“

In pripovedoval mi je sledečo zgodbo.

II.

Ko je bila napovedana vojska (med Francijo in Nemčijo leta 1870, v kateri se vrši ta povest) je sin Sovaž, ki je imel tedaj tri in trideset let, stopil prostovoljno v armado, zapustivši doma samo mater. Vendar ni starke nihče preveč pomiloval, ker je bilo znano, da ima dosti denarja.

Ostala je torej sama v tej koči na samem daleč od vasi na robu gozda. Sicer ni imela nobenega strahu, ker je bila iste narave kakor njeni ljudje, ta groba starka, visoka in suha, ki se je nasmejala le redkokdaj in s katero se ni nihče nikoli pošalil...

Mati Sovaž je živela dalje po svoji navadi v koči, ki jo je kmašu pokrtil beli sneg. V vas je prišla le enkrat na teden po kruh in meso; nato se je zopet vrnila v svojo bajto. Ker so ljudje govorili o volkovih, je šla z doma vedno s sinovo puško na rami, ki je bila že vsa rjasta in imela od rok uglajeno kopito. Zanimivo je bilo gledati veliko Sovaž, ki je bila nekoliko grbasta in je koračila po snegu s počasnimi koraki, dočim je segala puškina

cev nad črno frizuro, ki ji je stiskala glavo in pokrivala sive lase, ki jih nikoli nihče ni videl.

Nekega dne pridejo Prusi. Razdele jih na prebivalce po premoženju in bogastvu. Starki, za katero so vedeli da je bogata, so dali štiri pruske vojake.

To so bili štirje veliki mladi ljudje bele polti, s plavo brado in s plavinimi očmi, ki so bili še vedno žilavi, dasiravno so že prestali mnogo mnogo naporov; in ostali so dobri otroci tudi v osvojeni deželi. Tej stari ženi so pokazali svojo skrb za njo s tem, da so ji prihranili marsikako delo in trud kjer so le mogli. Vsako jutro je bilo videti vse štiri pri vodnjaku, kjer so se snajili in z zavihanimi rokavi umivali v veliki vodi. Umivali so se, kakor hitro je dan zablščal od snega, svojo belo in rdečkasto kožo, kakor jo imajo ljudje na severu, dočim je mati Sovaž hitela pripravljati zajutrek. Potem so čistili kuhinjo, ponivali tla, sekali drva, lupili krompir, prali perilo in opravljali vse hišne potrebe kakor štirje dobri sinovi okrog svoje matere.

Ali ona, starka je neprestano mislila na svojega velikega, suhega sina z orlovskim

javnih dejanj, dobre ali slabe, nosijo vsi njeni udje. Zasluge vladarjeve so v korist državljanom, kakor se morajo za grehe vladarjev pokoriti narodi. To vidimo na izgledu človeškega telesa; z enim udom se vesele zdravja vsi drugi, kakor vsi udje trpe, ako trpi en ud.

Skupnost odgovornosti za dobra in slaba dejanja izvira iz skupnega sodelovanja in medsebojnega vpliva. Vlada vpliva na ljudstvo, ljudstvo na vladarja. Vlada napove krivično vojno, ljudstvo jo odobri — Torej postane vladarjev greh splošen greh. Če hoče ljudstvo vojno, da bi se maščevalo ali proslavilo pred svetom, pritiska na vladarja, da napove vojno: greh je zopet splošen. Ker so tedaj javni čini državne politike več ali manj vzajemni, je torej vzajemna tudi odgovornost za njih dobre ali zle posledice.

Grehom slede kazni; nastane le vprašanje, kako kaznuje pravični Bog države za njihove grehe.

Kaznuje se oseba, katera greši. Oseba, katera tu greši, je država, torej more zadeti kaznen državo kot tako. Božja kazn je pa dvojna: časna in večna. Katera kaznen zadene državo? Država ne živi večno. Tudi ne bodo ljudje na sodnji dan ločeni po državah, temveč po sovraštvu in ljubezni božji. Iz tega sledi, da Bog kaznive države kaznuje že tukaj na zemlji.

Ne nedostaja nam zgledov, kako hudo Bog kaznuje države in narode, ki greše zoper njegovo postavo. Najboljši zgled nam nudi izraelsko ljudstvo, ki je samo izzvalo božjo kazn. Mogočna grška in rimska država je razpadla in nad modernimi državami je visel dolgo časa Damoklejev meč, dokler niso začeli prati svojih grehov z nedolžno krvjo. Naj bi si moderna Evropa izprašala vest po desetih božjih zapovedih, pa bi si ponižno trkala na prsi: mea culpa!

Kakšen namen ima vsaka kazn? Pri človeških kazenskih zakonih je namen kazni izogib prihodnjih prestopkov, bodisi pri isti ali drugi osebi. Pri božjih časnih kaznih je namen dvojen; plačilo za zasluzenost in izogib bodočih grehov. Prvi namen je in bo dosežen brez nas. Dosega drugega namena pa je odvisna od nas, v kolikor bomo hoteli kreniti na pot resnice, pravice in dobrote.

Dopisi.

Iz Čateža pod Zaplalom. Dne 31. julija je minilo 50 let, odkar je bil za mašnika posvečen tukajšnji župnik v pokoju gospod Ignacij Kutnar, ki torej obhaja letos svojo zlato mašo. Služboval je kot kaplan v Dobrniču, Boštanju in št. Rupertu, nazadnje kot dolgoletni in znani župnik na Bučki. Povsod je bil ljubljen in spoštovan,

nosom, z rjavimi očmi in močnimi muštacami, ki so tvorile nad ustnicami svitek iz črnih las. Vsak dan je izpraševala vsakega vojaka, ki se je postavil k ognjišču: „Ali veste, kam je šel francoski tri in dvajseti maršregiment? Moj sin je pri njem?“

Odgovorili so ji: „Mi ne vemo čisto nič.“

In ker so umevali vso njeno skrb in ves njen nemir zlasti oni, ki so pustili doma svoje matere, so svojo skrb za njo še podvojili. In ona jih je imela rada, čeprav so bili drugače vsi štirje njeni sovražniki; kajti preprosto ljudstvo ne pozna patriotičnih zopernosti, ki so doma samo pri višjih krogih. Iz najnižjih stanov so oni, ki plačajo največ, ker so revni in jih tare vsako novo breme, oni, katere pobijajo v masah, ki so takorekoč hrana topov, ker oni predstavljajo število, oni, ki prenašajo najkrutejše posledice vojske, ker so najslabotnejši in se najmanj ustavljajo, ki ne razumejo dokazovanih političnih zapletljajev, ki v šestih mesecih uničijo dva naroda, zmagačca kakor premaganca.

Kadar se je po deželi govorilo o Nemcih, so ljudje rekli o materi Sovaž:

znan posebno kot zelo vesten spovednik. Svoja zadnja leta je hotel preživeti na Čatežu blizu Marije Zaplaške, pri največji dolenski božji poti. To ni bil pokoj, ampak neprestano delo v spovednici. Iz vseh krajev so vreli ubogi reveži k spovednici starega gospoda, ki se kljub visoki starosti ni nikdar utrudil v delu Gospodovem. Koliko najtežjih, ki že leta in leta niso bili pri sv. zakramentih, je olajšal gospod Nace. Pokazalo se je to zlasti v sedanjem vojnem času, ko so pri vsakem odhodu vojakov cele trume na Čatež prihajale. Dubovnim sobratom je bil vedno ljubezniv tovariš. Z veseljem je šel tudi v sosednje župnije spovedovat ali pridigati. V svoji skromnosti ne mara imeti slovesne zlate maše. Vsi, ki jim je pomagal do dušnega miru, naj molijo za blagega gospoda. Prav lepo prilžnost za to bo nudil letos zlasti Jernejev shod v petek dne 18. t. m. Marija Zaplaška ima že svoj novi oltar, ki je res kraslice cerkve. Naj se takrat vsaj na tihem pri goreči molitvi romarjev obhaja zlata maša gospoda Naceta.

Iz Kamnika. Izredno petdesetletnico je praznovala dne 8. avgusta v Kamniku mati Lucija Svetič. Praznuje petdesetletnico, kar živi v vdovskem stanu. Dne 8. avgusta 1866 je umrl njen mož, kateri se je v letih 1848 in 1849 hrabro vojskoval v avstrijsko-italijanski vojski in je bil ponovno odlikovan. Ko je dovršil vojaška leta, je vstopil v službo k železnici. V noči 8. avgusta 1866 pa ga je zadela na progi med postajama Trbovlje—Hrastnik tragična smrt. Ko je vršil svojo službo, je bil od vlaka povožen in v trenutku usmrčen. Zapustil je vdovo s čveterimi otroci. Najmlajši sin, sedanji župnik v Divači, je bil pa rojen šest tednov po smrti svojega očeta. Po rojstvu tega sina se je mati preselila v svojo ožjo domovino v Kamnik. Ker ni imela nikakršne pokojnine in nobene podpore, je vboga vdova s trdim delom preživljala sebe in svoje drobne otročiče in jih vse lepo h kruhu pripravila. Koliko je v teh petdesetih letih pretrpela, to je znano edino le Bogu. A kljub temu je doživela visoko starost: štiri in osemdeseto leto. Telesno je sicer nekoliko slabotna a duševno še popolnoma sveža. Bog ohrani dobro mamico še mnogo let!

Iz laškega bojišča z dne 10. avgusta piše nam domačin sledeče vrstice: Naš železni pešpolk se nalaja pod goro C... v izborni izdelanih pozicijah, kar se imamo zahvaliti le močtvu in njih izkušenim voditeljem. Naši fantje se pa tudi potrudijo, da jim ta Lah ne pride do živga. Dne 2. avgusta je bilo krasno jutro, ko me iz lahkega spanja prebudi grom sovražne artilerije. Ljubo solnce je že gledalo tam daleč izza gorá, pozdravljajoč naše hrabre

„Glejte, kjer so štirje našli svojo streho.“

Ko je bila nekega jutra starka sama v hiši, je zapazila že od daleč na planem človeka, ki se je bližal njenemu stanu. Kmalu ga je spoznala, bil je pismonoša, obložen s pismi, ki jih je imel razdeliti. Izroči ji list, ona vzame iz skatljice očala in čita:

„Mati Sovaž, pričujoče pismo Vam prinaša žalostno vest. Vašega sina Viktorja je včeraj ubila krogla iz topa, ki ga je raznesla takorekoč na dva dela. Bil sem čisto blizu, ker sva bila oba drug poleg drugega pri isti kompaniji in me je prosil, naj Vas obvestim še tisti dan, če bi se mu pripetila kaka nesreča.“

Iz žepa sem mu vzel uro, da Vam jo prinesem nazaj, kadar bo vojske konec.

Prijateljsko Vas pozdravlja

Cezar Rivo,

vojak 2. razreda, v 23 tem marš.

(Konec sledi.)

vojake, ki so proti velikanski premoči odbili napad krutega sovražnika, z velikimi izgubami na njegovi strani. Zlezem počasi iz šotora in si poiščem varnejšega prostora. Tako je storilo tudi drugo močtvu našega nad. strojnega oddelka. Bilo je ob 5. uri zjutraj in ta verolomnež je začel streljati z veliko množico topov vsakovrstnega kalibra. Cel dan neprenehoma so padale granate in šrapneli. Okrog 8. ure zvečer je ponehal topovski ogenj in na večer je bilo pričakovati splošnega sovražnega naskoka. In res. Ni bila še ura 9 in sovražnik je začel napadati. Trikrat je napadel in njih „avanti“ je vsakokrat opešal in sovražnik se je moral z velikimi izgubami umakniti zopet nazaj v svoje postojanke. V tem odločilnem trenutku so bili „Janezi“ zatrdno prepričani, da njih železnega zidu ne bo verolomnež niti za korak prestopil. In tako je bilo. Tako se je Lah zopet enkrat z glavo v zid zaletaval, in mesto da bi tega z njo predril, jo je moral tam pustiti. — Sedaj imamo 14 dni malo bolj mirno. In ako „mačkovec“ tu pa tam pošlje kak izstrelek, se „naši“ le norčujejo ter mu „kommandirajo“ „Narbe gut“, „Libelle 30 wenniger“ in drugo. — Sicer se imamo še dokaj dobro. Sprejmite nebroj iskrenih pozdravov, kakor tudi vsi Novomeščani! Kalinger M., orožni mojster; Franc Bele, rač. podčastnik; Smola Franc.

Gospodarstvo.

Žito za seme. Naredba c. kr. kmetijskega ministerstva z dne 26. julija 1916, drž. zak. št. 235 določa, kako da se sme trgovati z žitom in strojnimi sadeži za seme. Za naše razmere so najvažnejša sledeča določila te naredbe: Če kmetovalec ne pridela sam zadosti žitnega semena, ali pa če je pridelal le seme slabe vrste, potem ga lahko naroči pri vojnem žitno-prometnem zavodu ali njegovem pooblaščenca. Seme se sme tudi zamenjati za seme boljše vrste (bolj čisto, bolj težko in izbrano žito itd.) Če se ta zamena vrši med kmetovalci ene občine, potem se mora dobiti za to dovoljenje od župana, če se vrši med raznimi občinami od okrajnega glavarstva in če se vrši med občinami raznih glavarstev od c. kr. deželne vlade. Urad, ki je tako dovoljenje izdal, mora o tem obvestiti vselej vojni žitno-prometni zavod. Ker je pri nas zlasti letos dosti slabega za seme nesposobnega, a za mletev dobrega žita, naj bi se kmetovalci zamenjavanja semena v obliki ineri posluževali. S tem lahko znatno zboljšajo svoj pridelek.

Ožn.

Stročni sadeži. Z ukazom c. kr. deželnega predsednika za Kranjsko, z dne 7. t. m. se določa, da smejo kmetovalci in drugi pridelovalci porabiti od stročnih sadežev (fižola, graha itd.) lastnega pridelka, zaseženih s cesarsko naredbo z dne 11. junija t. l., ktere vsebino smo pojasnili v zadnji številki „Dol. Novic“, porabiti: a) za seme največ deset odstotkov svojega pridelka; b) za prehrano oseb, naštetih v § 3. omenjene cesarske naredbe pa 30 kg za osebo na leto.

Ožn.

Koruzni storži ali štroki. V zadnji številki „Dol. Novic“ smo pojasnili določbe cesarske naredbe z dne 11. junija t. l. Omeniti je še, da je zasežena ne samo koruza temveč tudi koruzni storži. Prazne, oluščene koruzne storže (štroke) se tedaj ne sme uničiti (na pr. sežgati), temveč porabiti se jih sme le za krmo.

Ožn.

Uradno določene cene za prodajo prešičev. C. kr. deželna vlada je izdala okrožnico na vsa okrajna glavarstva na Kranjskem, ki se tako-le glasi: Z ozirom na uvedeno akcijo proti navijanju cen pri kupčiji s prešiči se določajo za one vrste prešičev, ki jih ne omenja ministrska odredba z dne 6. julija t. l., drž. zak. št. 211, sledeče prodajne cene za 1 kg žive teže, in sicer v blevu:

A. Za odstavljenе pujske do treh mesecev stare: 1. Pujski domače pasme

8 do 9 K; 2. pujski križane pasme 9 do 10 K; 3. pujski vseh žlahtnih pasem 10 do 12 K

B. Za prešiče za zakol, in sicer za pitane, ki ne tehtajo še 60 kg, in za nepitane, ki ne tehtajo še 40 kilogramov: 1. Prešiči domače pasme 5 K; 2. prešiči križane pasme 5 K 50 v; 3. prešiči vseh žlahtnih pasem 6 K. — Za prešiče za plemo: Pri prešičih za plemo, ki so navedeni pod B, se sme priračunati 25% pribitka, če se ne prodajo za zakol, ampak za plemo. Za plemenske mrjasce in za breje svinje ne veljajo gorenje cene.

Domače in tuje novice.

Na rojstni dan Njega Veličanstva, presvitlega cesarja Franca Jožefa I., v petek, 18. t. m. bode v kapitelski cerkvi v Novem mestu ob 9. uri dop. pontifikalna slovesna sv. maša z zahvalno pesmijo. V proslavo slavnostnega dne se bode izvajal po cesarski himni psalm 29. za sopran in bariton solo, orkester in orglje, zl. Ig. H.

V proslavo 86 letnega dne našega presvetlega cesarja Franca Jožefa I. bodo v Novem mestu, v Kandiji in okolici razobesili zastave raz hiš.

Cesarjev spomenik v Ljubljani pred prenovljenim ljubljanskim gradom bo odkrit 18. avgusta. Kip predstavlja doprsko podobno presvetlega cesarja. V spomin sedanjih velikih dni je dal poveljnik major pl. Kern vklesati v podstavek znamenite besede iz cesarjevega oklica ob izbruhu vojne, s katerimi zatrjuje naš ljubljani vladar, da zaupa krepki svoji armadi in svojim narodom. Ta dan bode bela Ljubljana kot zastopnica slovenskega ljudstva zopet sijajno pokazala, da živi v tem ljudstvu neomajena zvestoba in vdanost do presvetlega in modrega svojega vladarja.

Dan brez mesa se je povodom rojstnega dne našega ljubega vladarja prenesel od petka dne 18. avgusta z dovoljenjem cerkvene in politične oblasti na soboto 19. avgusta.

Visoko odlikovanje. V priznanje požrtvovalnega dušnopastirskega delovanja v vojni je Nj. Veličanstvo cesar podelil ravnatelju knezoškofijskega zavoda v št. Vidu, dr. Ivanu Gnidovcu, in v priznanje junaškega izpolnovanja dolžnosti pred sovražnikom pok. patru Frančišku Ambrožu, vikarju na sv. Gori, viteški križec Franc Josipovega reda z vojno dekoracijo.

Vojni kurat pri 17. pešp. dr. Kulovec je postal divizijski župnik. Na njegovo mesto je pa prišel za kurata Janko Gogala, kateri že vrši svojo službo.

Za črnovojniškega višjega vojaškega zdravnika je imenovan asistenčni zdravnik dr. Ivan Zajec, deželni odbornik in zdravnik v Ljubljani.

Konferenca Sodalitatis ss. C. J. za trebanjsko dekanijo bo v ponedeljek, dne 21. avg. t. l., na Čatežu pod Zaplalom. Začetek ob 10. uri. Na dnevnem redu je tudi udanostna izjava dekan. duhovščine presvetlemu cesarju in Njegovi hiši.

Koncert v prid bolnicam „Rdečega Križa“ v Novem mestu in Kandiji se je vršil pred mnogoštevilnimi udeleženci iz vseh stanov v torek 15. avgusta na vrtu pri Tučku v Novem mestu. Priredil je koncert pod vodstvom g. Edm. Kastelic vedno delaven novomeški salonski orkester, ki je občinstvo z izbornimi muzikaličnimi točkami povsem zadovoljil in najprijetnejše zabaval. Postrežba je bila, kakor smo to v gostilni pri Tučku sploh navedeni, v vsakem oziru prav dobra in točna. Tudi denarni uspeh je bil hvalevreden, ker nabralo se je 304 kron. Kakor se sliši sledi še ravno v isti patrijotični namen drug koncert pri „Štemburju“ v Kandiji, kot priboljšek ranjencev za rojstni dan našega presvetlega cesarja.

Poročil se je v Ljubljani dne 13. t. m. g. Ivan Madronič, c. kr. davčni asistent v Novem mestu, z gđco Ljudmilo Reš iz Kranja.

Umrl je č. g. Fr. Narcis Radek, Usmiljen brat v Kandiji, v 68. letu svoje starosti. Rojen je bil v Veliki Nedelji na Štajerskem. Bil je v redu celih 47 let, kjer je kot lekarničar deloval za trpeče človeštvo. Kondukt je danes 17. t. m. ob 4. uri popoldne. R. I. P.!

Smrtna kosa v cesarice Elizabete bolnici v Novem mestu. Dne 3. t. m. je umrla samska Katarina Krnc, 52 let stara, iz občine Šmarjete: dne 5. t. m. posestnica Ana Šutej, vdova 55 let stara in dne 12. t. m. ciganka Katarina Brajdič, omožena, 34 let stara. N. v m. p.!

Povodom smrti gospe Avg. Kalčič so darovali za mestne reveže gg. novomeški trgovci iz preostanka nabranega denarja za venec, znesek K 40-68. V imenu revežev: Bog plačaj stotero krat!

Vpoklic črnovojnikov 28. avgusta. Uradno razglašajo: Kakor poroča ministristvo za deželno brambo, bodo v bližnjih dneh v zadnjih splošnih prebiranjih kot sposobni odbrani avstrijski črnovojniki letnikov 1896 do 1893, dalje 1889 do 1885 vpoklicani za 28. avgusta 1916. Da se je ta čas izločilo letnika 1892 do 1890, je vzrok iskati v tem, da je treba poskrbeti za smotreno dodelitev nadomestil za armado na bojišču. Kot sposobni odbrani črnovojniki teh letnikov bodo vpoklicani o priliki bližnjih vpoklicev. Asentirani letnikov 1896 do 1893, dalje 1889 do 1885, ki so na podlagi vojnega zakona prostovoljno vstopili v skupno armado, deželno brambo ali v vojno mornarico, imajo tudi 28. avgusta 1916 oditi v službovanje.

G. Humek, deželni sadjarski nadzornik je toliko okrevljal v svoji hudi bolezni, da je izven nevarnosti; pač pa bo moral ostati še dalje časa v bolnišnici.

Pozor, potovalci v Ljubljano! Važno in nujno potrebno je, da v vsak obiskovalec našega glavnega mesta Ljubljane, da se bodo morebitni obiski sovražnih zrakoplovcev po dnevi z dvema streloma iz topa na Rožniku in po noči s tovarniško piščalko v Spodnji Šiški signalizirali. Obstreljevanje sovražnih letal se bo vršilo z Rožnika in z Grada ter je radi tega nevarnost za občinstvo, ki se nahaja na cesti, velika. Zato je primoran vsakdo, — ognivši se kazni, — takoj v bližnji hiši se skriti.

Letaki sovražnikov. Laški letalci mečejo med vožnjo čez naše kraje letake itd., katerih vsebina je popolnoma neresnična. Shranjevanje takih letakov je prepovedano. Najdene ali dobljene letake je brez odloga in v vsakem posameznem slučaju oddati najbližji vojaški ali varnostni oblasti ali patrulji. Prestopke teh prepovedi bodo kaznovale politične okrajne oblasti odnosno policijsko ravnateljstvo v Ljubljani po cesarski naredbi z dne 20. aprila 1854, drž. zak. št. 96, z denarnimi globami do 200 K ali z zaporem do 14 dni.

V bolnišnico Usmiljenih bratov v Kandiji so bili zadnje dni sprejeti sledeči ponesrečenci: Franc Luzar, učenec ljudske šole iz Dol. Kamenja, ki mu je gonilno kolesje vejavnice zmečalo sredinec desne roke. — Anton Špelič, hlapec na Dol. Vrhu pri Doberniču, je padel na koso in si prerezal dlan leve roke. — Jože Voglar, pos. sin na Brezovski gori pri Krškem, si je izpahnil levo roko v rami. — Janez Gatsch, gimnazijec iz Ljubljane, se je urezal pri kopanju v Krki na stekleni črepinji in si poškodoval stopalo desne noge.

Tečaj za invalide. Zavod za pospeševanje obrti na Kranjskem priredi sporazumno s „Kranjsko deželno skrbstveno komisijo za povinivše se vojake“ več tečajev, v katere bodo sprejeti predvsem invalidi, ki so že izobraženi v kaki obrti. V teh tečajih bodo invalidi dobili priliko, da se priučijo kaki ročni spretnosti, ki je najbližja njih že preje izvrševani obrti in ki morda boljše ustreza telesnim zmožnostim

poškodovanca. Teh tečajev se bodo seveda mogli udeleževati tudi obrtniki, ki niso invalidi, ali ki se niso udeležili vojske, ki hočejo porabiti to priliko za izpopolnitev svojega znanja. Najprej pride na vrsto tečaj za brusarje, v katerem naj se izobrazijo spretni brusarji, ki bi lahko dobili po različnih krajih na Kranjskem zaslužka, ker so do sedaj oskrbovali ta posel le potujoči brusarji, ki so dohajali izven Kranjske. Tečaj se bo vršil jeseni. Natančnejši podatki bodo še objavljeni. Priglase sprejema Zavod za pospeševanje obrti na Kranjskem v Ljubljani, Dunajska cesta št. 22.

Na deželne gospodarske pomožne urade za vpoklicane se smejo obračati častniki in vojaki, ki pred vpoklicanjem ali iz vojne svojih zasebnopravnih zadev ne morejo urediti, kakor tudi njihovi sorodniki (rodbinski člani), da morejo le-ti v imenu vpoklicanih vzeti ureditev navedenih zadev v roke. V onih slučajih, kjer je po zakonitih predpisih potrebno odvetniško zastopstvo, zlasti pri pravnih sodnim dvorom, ali pritožbah zoper ukrepe komisij za odmero preživnine na c. kr. upravno sodišče, je možno dobiti pravnega zastopnika po gospodarsko pomožnih uradih. Taki gospodarsko pomožni uradi obstoje: v Ljubljani (deželno sodišče soba št. 114 in mestna hiša („rotovž“), na sedežih c. kr. okrajnih glavarstev in večjih občinskih zastopov.

Družinska pratika 1917 izide ta teden. Cena v nadrobni razprodaji 30 v s pošto 35 v. Naročila sprejema založništvo „Družinske pratike“ v Katoliški tiskarni.

Roparski obisk in 2 umora v Kostanjevici je napravila družba 6 oseb v noči od petka 11. na soboto 12. avgusta 1916. Prišli so menda čez Gorjance preko Ošterca. Kolikor je dosedaj znano, so vlomili na 7 krajih. Na Globočicah pri Bizjaku so pokradli kruh, v zidanici trgovca Gača so se napili vina in ga nekaj razlili. Krog pol ene so došli v Kostanjevico. Na mestnem mostu jih je ustavil 50 letni posestnik Franc Kržičnik št. 66. Na vprašanje, kaj iščejo in kam gredo, je za odgovor čul „fogare“! (streljaj!), na kar je padlo več streliv iz samokresov. Ena krogla je obšla Kržičniku v mesu leve roke, ena pa v črevesju. Hitel je takoj na orožniško postajo, druhal je zbežala. Krog 2. ure so se pojavili v Kočariji, kjer so doma same ženske. Vlomili in odnesli so: pri Sintiču vso zabelo, pri Zg. Palčarju nekaj obleke, pri Zagorcu vso svinjino in zabelo. Tu jih ni nihče motil. Ko so vlomili v Turkov hram na Grablovcu in izsekavali notranja 10 cm debela vrata, jih je prepočil 74 letni Anton Cunk, a je dobil polno svinčenih zrn iz puške v trebuh in več hudih udarcev po glavi. Zjutraj so ga našli nezvestnega. Tatovi so vlomili še pri Hodniku na Velikih Vodenicah št. 1. Žena z otroci je zbežala. Streljali so za njo, a je niso zadeli. Odnesli so 2 gospodarjevi suknjici, žepno uro in krog 130 K denarja, od katerih pa so ne daleč proč 100 K izgubili. Sodi se, da so na to odšli čez Gorjance. — Oba ranjenca je dopoldne obvezal okr. zdravnik dr. Galaš iz Krškega. Kržičnika so odpeljali v Kandijo k operaciji, Cunk pa se ni več zavedel in je popoldne v soboto umrl. Storitve zasleduje orožništvo.

Dostavek uredništva: K tej krvavi drami smo prejeli še dopolnilo, da so nesrečnemu Kržičniku v bolnišnici Usmiljenih bratov zašili prestreljena jetra in želodec ter odstranili kroglo, ki ga je zadela v levo nadlehtje. Toda takšnim strašnim bolečinam je Kržičnik podlegel, ter umrl v torek 15. avgusta ob 5. uri popoldne v Kandiji. — Bodi obema mučencema Bog milostljiv sodnik in njih duši naj živata rajski mir!

Vsak patrijot naj kupi povodom cesarjevega rojstnega praznika v namen Rdečega križa oficijelni patrijotični znak s kranjskim grbom pri J. Krajec nasl. za 3 K.

Vojni pregled.

Italijansko bojišče. — Uradna poročila zadnjih dni prinesla so nam vest o veliki ofenzivi pri Gorici, v kateri so dne 7. julija Italijani, ojačeni s četami in baterijami, zopet pričeli obstreljevati goriško območje in metati težke granate v Gorico. 24. julija je razbil mostno utrdbo pri Ločniku. Topovski ogenj je postajal od 30. julija do 4. avgusta vedno hujši. 5. julija je bila tudi Gorica izpostavljena bobnečemu ognju in je kmalu na več mestih pričela goreti. 6. avgusta ob 4. uri popoldne izvršili so Italijani napad na celem odseku od Ločnika do Sabotina. Dva dni in dve noči so Dalmatinci, Hrvati in Rumuni vztrajali brez vsakega kritja proti sovražni premoči. Vsak delni uspeh sovražnika se je s protinapadom popravil, ujetih je bilo nad 4000 Italijanov. Popolno fizično izmučenje čet po dvadnevni borbi prisililo je podmaršala Zeidlerja, da je umaknil čete na levi breg Soče. V jutranjem svitu korakali so čez lesene mostove naši hrabri branilci na drugi breg v goriško predmestje. Razbito postojanko so zadnji zapustili pijonirji. Z votlim pokom je nekaj minut pozneje zletel most v zrak. — Med strašnim obstreljevanjem Gorice, ko so semtertja topovi prenehali bruhati svoj ogenj, pojavilo se je nad mestom sovražno letalno brodogve ter nadzorovalo uničevanje mesta in metalo bombe. Dne 9. t. m. izpraznili smo Gorico. Po poročilu 12. t. m. preprečili so naši z ognjem več poizkusov, se našim novim postojankam mej morjem in vipavsko dolino približati. Močan italijanski napad na višinah vzhodno od Gorice so naši odbili ter ujeli 10 častnikov in 140 mož. Hrib sv. Gabrijela in sveto Goro je sovražnik močno obstreljeval. V manjših podjetjih na tirolski bojni črti ujeli so naši 89 mož, mej njimi 5 častnikov in zapolnili eno strojno puško. 13. t. m. se uradno poroča, da so se zelo hudi boji vršili vzhodno od Gorice, kjer se je 7 močnih sovražnih napadov z najtežjimi izgubami za sovražnika izjalovilo.

Rusko bojišče. — Po uradnem poročilu 12. t. m. napredujejo naši napadi v Karpatih v prostoru Zgornjega Pruta, južno od Zabré in Worochta. Ujetih je bilo 700 mož in zapolnjeni tri strojne puške. Vsi poizkusi Rusov, naše prodiranje z močnimi protinapadi ustaviti, so se izjalovili. V odseku višine Capul stojé nemške čete v boju. Dalje proti severu uneli so se večji boji ob Spodnji Zlati Lipi in južno Zalosc. Močnim napadom je kljubovala armada general-obrsta Böhm-Ermollija. Bojevali so se tudi v loku Stochoda pri Kaszowki. Uradno poročilo dne 11. t. m. javlja, da so naše čete odbile južno od Žabijev močne ruske napade. Sovražnik je zopet napadel s premočnimi silami severovzhodno od Stanislava in jugozahodno od Monasterzyske, kjer je dosegel pač nekaj krajevnih uspehov, a končno je bil po trdem borenju ustavljen. Vojne sile, ki se bojujejo v tem prostoru, vkorakale so nemoteno po sovražniku v tiste prostore, ki so se jim nakazali glede na premikanje sovražnika. Delatyn in Tysmienico so zasedli Rusi; tudi Stanislavov smo izpraznili brez boja.

Zahodno bojišče. — Nemško uradno poročilo 13. t. m. javlja, da so 12. t. m. Angleži in Francozi zbrali vso svojo moč med Thiepval in Somme na enoten napad, katerega so uvedli popoldne v odseku Ovillers-Pozieres omejeni boji, napad na celi črti pa je izbruhnil ponoči. Sunek med Thiepval in Guillemont se je zrušil z najtežjimi izgubami za napadalce. Težki boji mož z možem so se razvili s Francozi, kateri so ponovno naskakovali, bolj južno od tam do Somme, nadaljevali so se celo noč in ki se pri prelazu Maure in vzhodno od Hem še bijejo. Napad Francozov na Biaches, tik južno od Somme se je izjalovil popolnoma že v nemškem ognju. Nemške patrulje so v sovražni bojni črti severovzhodno od Vermelles, pri Combres in južno od Lusse ujele sovražnike. Podjetja sovražnih poizvedovalnih oddelkov so Nemci na več mestih odbili. 10. in 11. t. m. so se bili največji boji v tej vojski ob Somme in Verdunu. Sovražnik je naskakoval z odločno voljo, a dosegel ni več kakor delne uspehe. — Po nekem poročilu „Zürcher Post“ posnamemo, da so imeli Angleži ob svojem navalu v celoti 270.000 mož izgub.

Balkansko bojišče. — Avstrijsko uradno poročilo 12. t. m. javlja, da izvzemši navadnih bojev ob spodnji Vojuši, ni nobenih posebnih dogodkov. — Nemško uradno poročilo istega dne pa pravi, da so zamrli 11. ponovljeni navidezni napadi sovražnika južno od Dojranskega jezera v ognju našega topništva. — Iz Lugana piše 12. t. m.: „Secolo“ napoveduje, da bo pričel Sarraill z napadom 1. septembra. — „Dreptatea“ piše 12. t. m. iz Bukarešta: Pri rumunski vladi je storil ruski poslanik korake za prehod ruskih čet preko Rumunije. Bratianu pa sta zastopnika osrednjih sil svarila, da Berlin in Dunaj ne bosta zadovoljna, če se Rumunija omeji samo na priprost protest, ampak da bosta zahtevala, da zavrne Rumunija vsak ruski vpad z orožjem.

Razna bojišča. — Turški glavni stan poroča 12. t. m. o uspešnih bojih na iraški, perzijski, kavkaški in egiptovski bojni črti. Tako so se mogli pri Nasiriek v odseku Evfrata po dvehurnem boju Angleži umakniti. Na perzijski črti se umika sovražnik z večino svojih čet proti Aschabad, na cesti v Hamadan, zasledovan po turških četah nazaj. Na kavkaški črti vrgel je oddelek turških čet z napadom pri Tativanu, zaostale ruske čete proti severu nazaj. Ozemlje, ki se razprostira severno od Musch do reke Murad, očistili so Turki sovražnika. 9. t. m. napadli so Angleži s konjenico in pehoto na egiptovski bojni črti pri Katie turške postojanke. Po 13 urnem boju umaknili so se Angleži s težkimi izgubami v smeri proti Rumani. — Na maloazijskem obrežju obstreljuje sovražnik proti vsakemu ljudskemu pravu mirne nasebine.

Na morju. — Skupina naših morskih letal je ponoči od 12. na 13. t. m., kakor se uradno poroča, popolnoma zrušila zrakoplovne lope v Campalto in Benetkah. S 500 metrov visokim plamenom je razpočil v eni lopi en zrakoplov. Istočasno je metala neka druga skupina morskimi letal bombe na lopo letal pri Gorgo, na utrdbe pri Gradežu, na baterije pri izlivu Soče in na „Adria“-ladjedelnice s prav dobrim uspehom, večkrat je bila zadeta lopa letal kakor tudi postojanke baterij; opazovali so do šest pojavov. Tretja skupina je večkrat zadela baterije pri izlivu Soče in vojaške naprave v Pieris in Skocijanu. Vsa letala so se vrnila v dobrem stanu kljub lju temu obrambnemu ognju pri vseh napadih.

Razvedrilo.

Sumljiva uljudnost. Gospa: „Gospod logar, ljudje so tukaj zelo uljudni; že od daleč človeka pozdravljajo.“ — Logar: „Gospa, to je tako: Če me kdo pozdravi na petnajst korakov, je znamenje, da je velik lump; če me pozdravi na deset korakov, kaže, da je še vedno velik kajon; če se odkrije na pet korakov, ima gotovo najmanj pet metrov ukradenih drv na vesti; kdor pa nič ne pozdravi, tisti je šele pošten človek. Taki so tukajšnji ljudje.“

Debelost dobro znamenje. Večkrat kaznovani zločinec: „Hvala Bogu, sami debeli sodniki; tobart bo pa mila kazen!“

Star ženin. A.: „Kaj te je pa zmotilo, da si na stare dni tako mlado dekle vzel?“ — B.: „To je tako: Jaz sem si mislil: če že moraš vgrizniti v kislj jabolko, izberi si za to vsaj tako, ki je rudeče.“

Dober svet. Jud pride ob dveh po noči in pokliče lekarnarja rekoč: „Oprostite gospod lekarnar, da sem vas motil v spanji. Moji ženi je slabo prišlo, dajte mi za pet vinarjev šumečega praška!“ — Lekarnar: „In za pet borih vinarjev me zbudite ob tej vražji zimi ob dveh ponoči. To je nesramnost! V vašem slučaju pomaga kozarec mrzle vode!“ — Bog vé, da imate prav! Kaj je treba ženi šumečega praška, ko je sveža voda cenejši! Z Bogom, dobro spite!“

V šoli. Učitelj: „Kakšna je zemlja?“ — Učenec: „Okrogla.“ — Učitelj: „Odkod to veš?“ — Učenec: „Vi ste zadnjič rekli!“

Dokaz iz fizike. Visokošolec: „Da mraz vsako telo skrči, je istina. Čimbolj je moj stric mrzel proti meni, tembolj je moj mošnjiček tenak.“

V šoli. Učitelj: „Koliko jajc izleže kukavica?“ — Učenec: „Dve.“ — Učitelj: „O ne, veliko manj!“

Raznotero.

Usmrtitev Sira Casementa. — Dne 3. avgusta so obesili na smrt obsojenega voditelja irske vstaje Casementa. Trenutek usmrtitve je bil kot običajno naznanjen z zvonjenjem kazniških zvonov. Nek duhovnik je Casementa dan poprej sprejel v katoliško cerkev in mu stal na strani do zadnjega trenutka. Pripoveduje, da je Casement pokoncu in krepko stopil na oder, z mirnimi besedami priporočil svojo dušo Gospodu in nato umrl za svojo domovino. Pri mrlškem ogledu je bil navzoč tudi nek Casementov sorodnik, ki je izjavil, da je brez taktne, ker se ne izroči trupla sorodnikom v pokop. — Irska stranka je stavila v angleškem parlamentu na vlado vprašanje, naj naznani, zakaj ni hotel generalni državni pravdnik zbornici lordov

javnih dejanj, dobre ali slabe, nosijo vsi njeni udje. Zasluge vladarjeve so v korist državljanom, kakor se morajo za grehe vladarjev pokoriti narodi. To vidimo na izgledu človeškega telesa; z enim udom se vesele zdravja vsi drugi, kakor vsi udje trpe, ako trpi en ud.

Skupnost odgovornosti za dobra in slaba dejanja izvira iz skupnega sodelovanja in medsebojnega vpliva. Vladar vpliva na ljudstvo, ljudstvo na vladarja. Vladar napove krivično vojno, ljudstvo jo odobri — Torej postane vladarjev greh splošen greh. Če hoče ljudstvo vojno, da bi se maščevalo ali proslavilo pred svetom, pritiska na vladarja, da napove vojno: greh je zopet splošen. Ker so tedaj javni čini državne politike več ali manj vzajemni, je torej vzajemna tudi odgovornost za njih dobre ali zle posledice.

Grehom slede kazni; nastane le vprašanje, kako kaznuje pravični Bog države za njihove grehe.

Kaznuje se oseba, katera greši. Oseba, katera tu greši, je država, torej more zadeti kazen državo kot tako. Božja kazen je pa dvojna: časna in večna. Katera kazen zadene državo? Država ne živi večno. Tudi ne bodo ljudje na sodnji dan ločeni po državah, temveč po sovraštvu in ljubezni božji. Iz tega sledi, da Bog kaznjive države kaznuje že tukaj na zemlji.

Ne nedostaja nam zgledov, kako hudo Bog kaznuje države in narode, ki greše zoper njegovo postavo. Najboljši zgled nam nudi izraelsko ljudstvo, ki je samo izzvalo božjo kazn. Mogočna grška in rimska država je razpadla in nad modernimi državami je visel dolgo časa Damoklejev meč, dokler niso začeli prati svojih grehov z nedolžno krvjo. Naj bi si moderna Evropa izprašala vest po desetih božjih zapovedih, pa bi si ponižno trkala na prsi: mea culpa!

Kakšen namen ima vsaka kazen? Pri človeških kazenskih zakonih je namen kazni izogib prihodnjih prestopkov, bodisi pri isti ali drugi osebi. Pri božjih časnih kaznih je namen dvojen; plačilo za zasluzenost in izogib bodočih grehov. Prvi namen je in bo dosežen brez nas. Dosega drugega namena pa je odvisna od nas, v kolikor bomo hoteli kreniti na pot resnice, pravice in dobrote.

Dopisi.

Iz Čateža pod Zaplalom. Dne 31. julija je minilo 50 let, odkar je bil za mašnika posvečen tukajšnji župnik v pokoju gospod Ignacij Kutnar, ki torej obhaja letos svojo zlato mašo. Služboval je kot kaplan v Dobrniču, Boštanju in Št. Rupertu, nazadnje kot dolgoletni in znani župnik na Bučki. Povsod je bil ljubljen in spoštovan,

nosom, z rjavimi očmi in močnimi muštacami, ki so tvorile nad ustnicami svitek iz črnih las. Vsak dan je izpraševala vsakega vojaka, ki se je postavil k ognjišču:

„Ali veste, kam je šel francoski tri in dvajseti maršregiment? Moj sin je pri njem?“

Odgovorili so ji: „Mi ne vemo čisto nič.“

In ker so umevali vso njeno skrb in ves njen nemir zlasti oni, ki so pustili doma svoje matere, so svojo skrb za njo še podvojili. In ona jih je imela rada, čeprav so bili drugače vsi štirje njeni sovražniki; kajti preprosto ljudstvo ne pozna patriotičnih zopernosti, ki so doma samo pri višjih krogih. Iz najnižjih stanov so oni, ki plačajo največ, ker so revni in jih tare vsako novo breme, oni, katere pobijajo v masah, ki so takorekoč hrana topov, ker oni predstavljajo število, oni, ki prenašajo najkrutejše posledice vojske, ker so najslabotnejši in se najmanj ustavljajo, ki ne razumejo dokazovanih političnih zapletljajev, ki v šestih mesecih uničijo dva naroda, zmagačca kakor premaganca.

Kadar se je po deželi govorilo o Nemcih, so ljudje rekli o materi Sovraž:

znan posebno kot zelo vesten spovednik. Svoja zadnja leta je hotel preživeti na Čatežu blizu Marije Zaplaške, pri največji dolenski božji poti. To ni bil pokoj, ampak neprestano delo v spovednici. Iz vseh krajev so vreli ubogi reveži k spovednici starega gospoda, ki se kljub visoki starosti ni nikdar utrudil v delu Gospodovem. Koliko najtežjih, ki že leta in leta niso bili pri sv. zakramentih, je olajšal gospod Nace. Pokazalo se je to zlasti v sedanjem vojnem času, ko so pri vsakem odhodu vojakov cele trume na Čatež prihajale. Duhovnim sobratom je bil vedno ljubezniv tovariš. Z veseljem je šel tudi v sosednje župnije spovedovat ali pridigat. V svoji skromnosti ne mara imeti slovesne zlate maše. Vsi, ki jim je pomagal do dušnega miru, naj molijo za blagega gospoda. Prav lepo priloznost za to bo nudil letos zlasti Jernejev shod v petek dne 18. t. m. Marija Zaplaška ima že svoj novi oltar, ki je res kraslice cerkve. Naj se takrat vsaj na tihem pri goreči molitvi romarjev obhaja zlata maša gospoda Naceta.

Iz Kamnika. Izredno petdesetletnico je praznovala dne 8. avgusta v Kamniku mati Lucija Svetič. Praznuje petdesetletnico, kar živi v vdovskem stanu. Dne 8. avgusta 1866 je umrl njen mož, kateri se je v letih 1848 in 1849 hrabro vojskoval v avstrijsko-italijanski vojski in je bil ponovno odlikovan. Ko je dovršil vojaška leta, je vstopil v službo k železnici. V noči 8. avgusta 1866 pa ga je zadela na progi med postajama Trbovlje—Hrastnik tragična smrt. Ko je vršil svojo službo, je bil od vlaka povožen in v trenutku usmrčen. Zapustil je vdovo s čveterimi otroci. Najmlajši sin, sedanji župnik v Divači, je bil pa rojen šest tednov po smrti svojega očeta. Po rojstvu tega sina se je mati preselila v svojo ožjo domovino v Kamnik. Ker ni imela nikakršne pokojnine in nobene podpore, je vboga vdova s trdim delom preživljala sebe in svoje drobne otročice in jih vse lepo h kruhu pripravila. Koliko je v teh petdesetih letih pretrpela, to je znano edino le Bogu. A kljub temu je doživela visoko starost: štiri in osemdeseto leto. Telesno je sicer nekoliko slabotna a duševno še popolnoma sveža. Bog ohrani dobro mamico še mnogo let!

Iz laškega bojišča z dne 10. avgusta piše nam domačin sledeče vrstice: Naš železni pešpolk se nalaja pod goro C... v izborni izdelanih pozicijah, kar se imamo zahvaliti le močtvu in njih izkušenim voditeljem. Naši fantje se pa tudi potrudijo, da jim ta Lah ne pride do živega. Dne 2. avgusta je bilo krasno jutro, ko me iz lahkega spanja prebudi grom sovražne artilerije. Ljubo solnce je že gledalo tam daleč izza gorá, pozdravljajoč naše hlabre

„Glejte, kjer so štirje naši svojo streho.“

Ko je bila nekega jutra starka sama v hiši, je zapazila že od daleč na planem človeka, ki se je bližal njenemu stanu. Kmalu ga je spoznala, bil je pismonoša, obložen s pismi, ki jih je imel razdeliti. Izroči ji list, ona vzame iz skatljice očala in čita:

„Mati Sovraž, pričujoče pismo Vam prinaša žalostno vest. Vašega sina Viktorja je včeraj ubila krogla iz topa, ki ga je raznesla takorekoč na dva dela. Bil sem čisto blizu, ker sva bila oba drug poleg drugega pri isti kompaniji in me je prosil, naj Vas obvestim še tisti dan, če bi se mu pripetila kaka nesreča.“

Iz žepa sem mu vzel uro, da Vam jo prinesem nazaj, kadar bo vojske konec.

Prijateljsko Vas pozdravlja

Cezar Rivo,

vojak 2. razreda, v 23. tem marš.

(Konec sledi.)

vojake, ki so proti velikanski premoči odbili napad krutega sovražnika, z velikimi izgubami na njegovi strani. Zlezem počasi iz šotora in si poiščem varnejšega prostora. Tako je storilo tudi drugo močtvu našega nad. strojnega oddelka. Bilo je ob 5. uri zjutraj in ta verolomnež je začel streljati z veliko množico topov vsakovrstnega kalibra. Cel dan neprenehoma so padale granate in šrapneli. Okrog 8. ure zvečer je ponehal topovski ogenj in na večer je bilo pričakovati splošnega sovražnega naskoka. In res. Ni bila še ura 9 in sovražnik je začel napadati. Trikrat je napadel in njih „avanti“ je vsakokrat opešal in sovražnik se je moral z velikimi izgubami umakniti zopet nazaj v svoje postojanke. V tem odločilnem trenutku so bili „Janezi“ zatrdno prepričani, da njih železnega zidu ne bo verolomnež niti za korak prestopil. In tako je bilo. Tako se je Lah zopet enkrat z glavo v zid zaletaval, in mesto da bi tega z njo predrl, jo je moral tam pustiti. — Sedaj imamo 14 dni malo bolj mirno. In ako „mačkovec“ tu pa tam pošlje kak izstrelek, se „naši“ le norčujejo ter mu „kommandirajo“ „Narbe gut“, „Libelle 30 wenniger“ in drugo. — Sicer se imamo še dokaj dobro. Sprejmite nebroj iskrenih pozdravov, kakor tudi vsi Novomeščani! Kalingar M., orožni mojster; Franc Bele, rač. podčastnik; Smola Franc.

Gospodarstvo.

Žito za seme. Naredba c. kr. kmetijskega ministerstva z dne 26. julija 1916, drž. zak. št. 235 določa, kako da se sme trgovati z žitom in stročnimi sadeži za seme. Za naše razmere so najvažnejša sledeča določila te naredbe: Če kmetovalec ne pridela sam zadosti žitnega semena, ali pa če je pridelal le seme slabe vrste, potem ga lahko naroči pri vojnem žitno-prometnem zavodu ali njegovem pooblaščenju. Seme se sme tudi zamenjati za seme boljše vrste (bolj čisto, bolj težko in izbrano žito itd.) Če se ta zamena vrši med kmetovalci ene občine, potem se mora dobiti za to dovoljenje od župana, če se vrši med raznimi občinami od okrajnega glavarstva in če se vrši med občinami raznih glavarstev od c. kr. deželne vlade. Urad, ki je tako dovoljenje izdal, mora o tem obvestiti vselej vojni žitno-prometni zavod. Ker je pri nas zlasti letos dosti slabega za seme nesposobnega, a za mletev dobrega žita, naj bi se kmetovalci zamenjavanja semena v obili meri posluževali. S tem lahko znatno zboljšajo svoj pridelek.

Ožn.

Stročni sadeži. Z ukazom c. kr. deželnega predsednika za Kranjsko, z dne 7. t. m. se določa, da smejo kmetovalci in drugi pridelovalci porabiti od stročnih sadežev (fižola, graha itd.) lastnega pridelka, zaseženih s cesarsko naredbo z dne 11. junija t. l., ktere vsebino smo pojasnili v zadnji številki „Dol. Novic“, porabiti: a) za seme največ deset odstotkov svojega pridelka; b) za prehrano oseb, naštetih v § 3. omenjene cesarske naredbe pa 30 kg za osebo na leto.

Ožn.

Koruzni storži ali štroki. V zadnji številki „Dol. Novic“ smo pojasnili določbe cesarske naredbe z dne 11. junija t. l. Omeniti je še, da je zasežena ne samo koruza temveč tudi koruzni storži. Prazne, oluščene koruzne storže (štroke) se tedaj ne sme uničiti (na pr. sežgati), temveč porabiti se jih sme le za krmo.

Ožn.

Uradno določene cene za prodajo prešičev. C. kr. deželna vlada je izdala okrožnico na vsa okrajna glavarstva na Kranjskem, ki se tako-le glasi: Z ozirom na uvedeno akcijo proti navijanju cen pri kupčiji s prešiči se določajo za one vrste prešičev, ki jih ne omenja ministrska odredba z dne 6. julija t. l., drž. zak. št. 211, sledeče prodajne cene za 1 kg žive teže, in sicer v hlevu:

A. Za odstavljenе pujske do treh mesecev stare: 1. Pujski domače pasme

8 do 9 K; 2. pujski križane pasme 9 do 10 K; 3. pujski vseh žlahtnih pasem 10 do 12 K

B. Za prešiče za zakol, in sicer za pitane, ki ne tehtajo še 60 kg, in za nepitane, ki ne tehtajo še 40 kilogramov: 1. Prešiči domače pasme 5 K; 2. prešiči križane pasme 5 K 50 v; 3. prešiči vseh žlahtnih pasem 6 K. — Za prešiče za plemo: Pri prešičih za plemo, ki so navedeni pod B, se sme priračunati 25% pribitka, če se ne prodajo za zakol, ampak za plemo. Za plemenske mrjasce in za breje svinje ne veljajo gorenje cene.

Domače in tuje novice.

Na rojstni dan Njega Veličanstva, presvitlega cesarja Franca Jožefa I., v petek, 18. t. m. bode v kapitelski cerkvi v Novem mestu ob 9. uri dop. pontifikalna slovesna sv. maša z zahvalno pesmijo. V proslavo slavnostnega dne se bode izvajal po cesarski himni psalm 29. za sopran in bariton solo, orkester in orglje, zl. Ig. H.

V proslavo 86 letnega dne našega presvetlega cesarja Franc Jožefa I. bodo v Novem mestu, v Kandiji in okolici razobesili zastave raz hiš.

Cesarjev spomenik v Ljubljani pred prenovljenim ljubljanskim gradom bo odkrit 18. avgusta. Kip predstavlja doprso podobno presvetlega cesarja. V spomin sedanjih velikih dni je dal poveljnik major pl. Kern vklesati v podstavek znamenite besede iz cesarjevega oklica ob izbruhu vojne, s katerimi zatrjuje naš ljubljani vladar, da zaupa krepki svoji armadi in svojim narodom. Ta dan bode bela Ljubljana kot zastopnica slovenskega ljudstva zopet sijajno pokazala, da živi v tem ljudstvu neomajena zvestoba in vdanost do presvetlega in modrega svojega vladarja.

Dan brez mesa se je povodom rojstnega dne našega ljubega vladarja prenesel od petka dne 18. avgusta z dovoljenjem cerkvene in politične oblasti na soboto 19. avgusta.

Visoko odlikovanje. V priznanje požrtvovalnega dušnopastirskega delovanja v vojni je Nj. Veličanstvo cesar podelil ravnatelju knezoškofijskega zavoda v Št. Vidu, dr. Ivanu Gnidovcu, in v priznanje junaškega izpolnovanja dolžnosti pred sovražnikom pok. patru Francišku Ambrožu, vikarju na sv. Gori, viteški križec Franc Josipovega reda za vojno dekoracijo.

Vojni kurat pri 17. pešp. dr. Kulovec je postal divizijski župnik. Na njegovo mesto je pa prišel za kurata Janko Gogala, kateri že vrši svojo službo.

Za črnovojniškega višjega vojaškega zdravnika je imenovan asistenčni zdravnik dr. Ivan Zajec, deželni odbornik in zdravnik v Ljubljani.

Konferenca Sodalitatis ss. C. J. za trebanjsko dekanijo bo v ponedeljek, dne 21. avg. t. l., na Čatežu pod Zaplalom. Začetek ob 10. uri. Na dnevnem redu je tudi udanostna izjava dekan. duhovščine presvetlemu cesarju in Njegovi hiši.

Koncert v prid bolnicam „Rdečega Križa“ v Novem mestu in Kandiji se je vršil pred mnogoštevilnimi udeleženci iz vseh stanov v torek 15. avgusta na vrtu pri Tučku v Novem mestu. Priredil je koncert pod vodstvom g. Edm. Kastelic vedno delaven novomeški salonski orkester, ki je občinstvo z izbornimi muzikaličnimi točkami povsem zadovoljil in najprijetnejše zabaval. Postrežba je bila, kakor smo to v gostilni pri Tučku sploh navedeni, v vsakem oziru prav dobra in točna. Tudi denarni uspeh je bil hvalevreden, ker nabralo se je 304 kron. Kakor se sliši sledi še ravno v isti patrijotični namen drug koncert pri „Štemburju“ v Kandiji, kot priboljšek ranjencev za rojstni dan našega presvetlega cesarja.

Poročil se je v Ljubljani dne 13. t. m. g. Ivan Madronič, c. kr. davčni asistent v Novem mestu, z gđeno Ljudmilo Reš iz Kranja.

Umril je č. g. Fr. Narcis Radek, Usmiljen brat v Kandiji, v 68. letu svoje starosti. Rojen je bil v Veliki Nedelji na Štajerskem. Bil je v redu celih 47 let, kjer je kot lekarničar deloval za trpeče človeštvo. Kondukt je danes 17. t. m. ob 4. uri popoldne. R. I. P.!

Smrtna kosa v cesarice Elizabete bolnici v Novem mestu. Dne 3. t. m. je umrla samska Katarina Krnc, 52 let stara, iz občine Šmarjete: dne 5. t. m. posestnica Ana Šutej, vdova 55 let stara in dne 12. t. m. ciganka Katarina Brajdič, omožena, 34 let stara. N. v. m. p.!

Povodom smrti gospe Avg. Kalčič so darovali za mestne reveže gg. novomeški trgovci iz preostanka nabranega denarja za venec, znesek K 40-68. V imenu revežev: Bog plačaj stoterokrat!

Vpoklic črnovojnikov 28. avgusta. Uradno razglašajo: Kakor poroča ministristvo za deželno brambo, bodo v bližnjih dneh v zadnjih splošnih prebiranjih kot sposobni odbrani avstrijski črnovojniki letnikov 1896 do 1893, dalje 1889 do 1885 vpoklicani za 28. avgusta 1916. Da se je ta čas izločilo letnika 1892 do 1890, je vzrok iskati v tem, da je treba poskrbeti za smotreno dodelitev nadomestil za armado na bojišču. Kot sposobni odbrani črnovojniki teh letnikov bodo vpoklicani o priliki bližnjih vpoklicev. Asentirani letnikov 1896 do 1893, dalje 1889 do 1885, ki so na podlagi vojnega zakona prostovoljno vstopili v skupno armado, deželno brambo ali v vojno mornarico, imajo tudi 28. avgusta 1916 oditi v službovanje.

G. Humek, deželni sadjarski nadzornik je toliko okrevljal v svoji hudi bolezni, da je izven nevarnosti; pač pa bo moral ostati še dalje časa v bolnišnici.

Pozor, potovalci v Ljubljano! Važno in nujno potrebno je, da vé vsak obiskovalec našega glavnega mesta Ljubljane, da se bodo morebitni obiski sovražnih zrakoplovcev po dnevi z dvema streloma iz topa na Rožniku in po noči s tovarniško piščalko v Spodnji Šiški signalizirali. Obstreljevanje sovražnih letal se bo vršilo z Rožnika in z Grada ter je radi tega nevarnost za občinstvo, ki se nahaja na cesti, velika. Zato je primoran vsakdo, — ognivši se kazni, — takoj v bližnji hiši se skriti.

Letaki sovražnikov. Laški letalci mečejo med vožnjo čez naše kraje letake itd., katerih vsebina je popolnoma neresnična. Shranjevanje takih letakov je prepovedano. Najdene ali dobljene letake je brez odloga in v vsakem posameznem slučaju oddati najbližji vojaški ali varnostni oblasti ali patrulji. Prestopke teh prepovedi bodo kaznovali politične okrajne oblasti odnosno policijsko ravnateljstvo v Ljubljani po cesarski naredbi z dne 20. aprila 1854, drž. zak. št. 96, z denarnimi globami do 200 K ali z zaporom do 14 dni.

V bolnišnico Usmiljenih bratov v Kandiji so bili zadnje dni sprejeti sledeči ponesrečenci: Franc Luzar, učenec ljudske šole iz Dol. Kamenja, ki mu je gonilno kolesje vejavnice zmečkallo sredinec desne roke. — Anton Špelič, hlapec na Dol. Vrhu pri Doberniču, je padel na koso in si prerezal dlan leve roke. — Jože Voglar, pos. sin na Brezovski gori pri Krškem, si je izpalnil levo roko v rami. — Janez Gatsch, gimnazijec iz Ljubljane, se je urezal pri kopanju v Krki na stekleni črepinji in si poškodoval stopalo desne noge.

Tečaj za invalide. Zavod za pospeševanje obrti na Kranjskem priredi sporazumno s „Kranjsko deželno skrbstveno komisijo za povinivše se vojake“ več tečajev, v katere bodo sprejeti predvsem invalidi, ki so že izobraženi v kaki obrti. V teh tečajih bodo invalidi dobili priliko, da se priuče kaki ročni spretnosti, ki je najbližja njih že preje izvrševani obrti in ki morda boljše ustreza telesnim zmožnostim

poškodovanca. Teh tečajev se bodo seveda mogli udeleževati tudi obrtniki, ki niso invalidi, ali ki se niso udeležili vojske, ki hočejo porabiti to priliko za izpopolnitev svojega znanja. Najprej pride na vrsto tečaj za brusače, v katerem naj se izobrazijo spretni brusači, ki bi lahko dobili po različnih krajih na Kranjskem zaslužka, ker so do sedaj oskrbovali ta posel le potujoči brusači, ki so dohajali izven Kranjske. Tečaj se bo vršil jeseni. Natančnejši podatki bodo še objavljeni. Priglasje sprejema Zavod za pospeševanje obrti na Kranjskem v Ljubljani, Dunajska cesta št. 22.

Na deželne gospodarske pomožne urade za vpoklicane se smejo obračati častniki in vojaki, ki pred vpoklicanjem ali iz vojne svojih zasebnopravnih zadev ne morejo urediti, kakor tudi njihovi sorodniki (rodbinski člani), da morejo le-ti v imenu vpoklicanih vzeti ureditev navedenih zadev v roke. V onih slučajih, kjer je po zakonitih predpisih potrebno odvetniško zastopstvo, zlasti pri pravnih pred sodnim dvorom, ali pritožbah zoper ukrepe komisij za odmero preživnine na c. kr. upravno sodišče, je možno dobiti pravnega zastopnika po gospodarsko pomožnih uradih. Taki gospodarsko pomožni uradi obstoje: v Ljubljani (deželno sodišče soba št. 114 in mestna hiša „rotovž“), na sedežih c. kr. okrajnih glavarstev in večjih občinskih zastopov.

Družinska pratika 1917 izide ta teden. Cena v nadrobni razprodaji 30 v s pošto 35 v. Naročila sprejema založništvo „Družinske pratike“ v Katoliški tiskarni.

Roparski obisk in 2 umora v Kostanjevici je napravila družba 6 oseb v noči od petka 11. na soboto 12. avgusta 1916. Prišli so menda čez Gorjance preko Ošterca. Kolikor je dosedaj znano, so vlomili na 7 krajih. Na Globočicah pri Bizjaku so pokradli kruh, v židanci trgovca Gača so se napili vina in ga nekaj razlili. Krog pol ene so došli v Kostanjevico. Na mestnem mostu jih je ustavil 50 letni posestnik Franc Kržičnik št. 66. Na vprašanje, kaj iščejo in kam gredo, je za odgovor čul „fogare“! (streljaj!), na kar je padlo več streliv iz samokresov. Ena krogla je obtičala Kržičniku v mesu leve roke, ena pa v črevesju. Hitel je takoj na orožniško postajo, druhal je zbežala. Krog 2. ure so se pojavili v Kočariji, kjer so doma same ženske. Vlomili in odnesli so: pri Sintiču vso zabelo, pri Zg. Palčarju nekaj obleke, pri Zagorec vso svinjino in zabelo. Tu jih ni nihče motil. Ko so vlomili v Turkov hram na Grablovcu in izsekavali notranja 10 cm debela vrata, jih je prepočil 74 letni Anton Cunk, a je dobil polno svinčenih zrn iz puške v trebuh in več hudih udarcev po glavi. Zjutraj so ga našli nezvestnega. Tatovi so vlomili še pri Hodniku na Velikih Vodenicah št. 1. Žena z otroci je zbežala. Streljali so za njo, a je niso zadeli. Odnesli so 2 gospodarjevi suknjici, žepno uro in krog 130 K denarja, od katerih pa so ne daleč proč 100 K izgubili. Sodi se, da so na to odšli čez Gorjance. — Oba ranjenca je dopoldne obvezal okr. zdravnik dr. Galaš iz Krškega. Kržičnika so odpeljali v Kandijo k operaciji, Cunk pa se ni več zavedel in je popoldne v soboto umrl. Storilce zasleduje orožništvo.

Dostavek uredništva: K tej krvavi dramati smo prejeli še dopolnilo, da so nesrečnemu Kržičniku v bolnišnici Usmiljenih bratov zašili prestreljena jetra in želodec ter odstranili kroglo, ki ga je zadela v levo nadlehtje. Toda takšnim strašnim bolečinam je Kržičnik podlegel ter umrl v torek 15. avgusta ob 5. uri popoldne v Kandiji. — Bodi obema mučencema Bog milostljiv sodnik in njih duši naj vživata rajski mir!

Vsak patrijot naj kupi povodom cesarjevega rojstnega praznika v namen Rdečega križa oficijelni patrijotični znak s kranjskim grbom pri J. Krajec nasl. za 3 K.

Vojni pregled.

Italijansko bojišče. — Uradna poročila zadnjih dni prinesla so nam vest o veliki ofenzivi pri Gorici, v kateri so dne 7. julija Italijani, ojačeni s četami in baterijami, zopet pričeli obstreljevati gorško območje in metati težke granate v Gorico. 24. julija je razbil mostno utrdbo pri Ločniku. Topovski ogenj je postajal od 30. julija do 4. avgusta vedno hujši. 5. julija je bila tudi Gorica izpostavljena bobnečemu ognju in je kmalu na več mestih pričela goreti. 6. avgusta ob 4. uri popoldne izvršili so Italijani napad na celem odseku od Ločnika do Sabotina. Dva dni in dve noči so Dalmatinci, Hrvati in Rumuni vztrajali brez vsakega kritja proti sovražni premoči. Vsak delni uspeh sovražnika se je s protinapadom popravil, ujetih je bilo nad 4000 Italijanov. Popolno fizično izmučenje čet po dvadnevni borbi prisililo je podmaršala Zeidlerja, da je umaknil čete na levi breg Soče. V jutranjem svitu korakali so čez lesene mostove naši hrabri branilci na drugi breg v gorško predmestje. Razbito postojanko so zadnji zapustili pijonirji. Z votlim pokom je nekaj minut pozneje zletel most v zrak. — Med strašnim obstreljevanjem Gorice, ko so semtertja topovi prenehali bruhati svoj ogenj, pojavilo se je nad mestom sovražno letalno brodovje ter nadzorovalo uničevanje mesta in metalo bombe. Dne 9. t. m. izpraznili smo Gorico. Po poročilu 12. t. m. preprečili so naši z ognjem več poizkusov, se našim novim postojankam mej morjem in vipavsko dolino približati. Močan italijanski napad na višinah vzhodno od Gorice so naši odbili ter ujeli 10 častnikov in 140 mož. Hrib sv. Gabrijela in sveto Goro je sovražnik močno obstreljeval. V manjših podjetjih na tirolski bojni črti ujeli so naši 89 mož, mej njimi 5 častnikov in zaplenili eno strojno puško. 13. t. m. se uradno poroča, da so se zelo hudi boji vršili vzhodno od Gorice, kjer se je 7. močnih sovražnih napadov z najtežjimi izgubami za sovražnika izjavilo.

Rusko bojišče. — Po uradnem poročilu 12. t. m. napredujejo naši napadi v Karpatih v prostoru Zgornjega Pruta, južno od Zabré in Worochta. Ujetih je bilo 700 mož in zaplenjene tri strojne puške. Vsi poizkusi Rusov, naše prodiranje z močnimi protinapadi ustaviti, so se izjalovili. V odseku višine Capul stojé nemške čete v boju. Dalje proti severu uneli so se večji boji ob Spodnji Zlati Lipi in južno Zalosc. Močnim napadom je kljubovala armada general-obrsta Böhm-Ermolija. Bojevali so se tudi v loku Stochoda pri Kaszowki. Uradno poročilo dne 11. t. m. javlja, da so naše čete odbile južno od Žabijev močne ruske napade. Sovražnik je zopet napadel s premočnimi silami severovzhodno od Stanislava in jugozahodno od Monasterzyske, kjer je dosegel pač nekaj krajevnih uspehov, a končno je bil po trdem borenju ustavljen. Vojne sile, ki se bojujejo v tem prostoru, vkorakale so nemoteno po sovražniku v tiste prostore, ki so se jim nakazali glede na premikanje sovražnika. Delatyn in Tysmienico so zasedli Rusi; tudi Stanislavov smo izpraznili brez boja.

Zahodno bojišče. — Nemško uradno poročilo 13. t. m. javlja, da so 12. t. m. Angleži in Francozi zbrali vso svojo moč med Thiepval in Somme na enoten napad, katerega so uvedli popoldne v odseku Ovillers-Pozieres omejeni boji, napad na celi črti pa je izbruhnil ponoči. Sunk med Thiepval in Guillemont se je zrušil z najtežjimi izgubami za napadalec. Težki boji mož z možem so se razvili s Francozi, kateri so ponovno naskakovali, bolj južno od tam do Somme, nadaljevali so se celo noč in ki se pri prelazu Maure in vzhodno od Hem še bijejo. Napad Francozov na Biaches, tik južno od Somme se je izjalovil popolnoma že v nemškem ognju. Nemške patrulje so v sovražni bojni črti severovzhodno od Vermelles, pri Combres in južno od Lusse ujele sovražnike. Podjetja sovražnih poizvedovalnih oddelkov so Nemci na več mestih odbili. 10. in 11. t. m. so se bili največji boji v tej vojski ob Somme in Verdunu. Sovražnik je naskakoval z odločno voljo, a dosegel ni več kakor delne uspehe. — Po nekem poročilu „Züricher Post“ posnamemo, da so imeli Angleži ob svojem navalu v celoti 270.000 mož izgub.

Balkansko bojišče. — Avstrijsko uradno poročilo 12. t. m. javlja, da izvenzmi navadnih bojev ob spodnji Vojuši, ni nobenih posebnih dogodkov. — Nemško uradno poročilo istega dne pa pravi, da so zamrli 11. ponovljeni navidezni napadi sovražnika južno od Dojranskega jezera v ognju našega topništva. — Iz Lugana piše 12. t. m.: „Secolo“ napoveduje, da bo pričel Sarraill z napadom 1. septembra. — „Dreptatea“ piše 12. t. m. iz Bukarešta: Pri rumunski vladi je storil ruski poslanik korake za prehod ruskih čet preko Rumunije. Bratianu pa sta zastopnika osrednjih sil svarila, da Berlin in Dunaj ne bosta zadovoljna, če se Rumunija omeji samo na priprost protest, ampak da bosta zahtevala, da zavrne Rumunija vsak ruski vpad z orožjem.

Razna bojišča. — Turški glavni stan poroča 12. t. m. o uspešnih bojih na iraški, perzijski, kavkaški in egiptovski bojni črti. Tako so se mogli pri Nasiriek v odseku Evfrata po dveurnem boju Angleži umakniti. Na perzijski črti se umika sovražnik z večino svojih čet proti Aschabad, na cesti v Hamadan, zasledovan po turških četah nazaj. Na kavkaški črti vrgel je oddelek turških čet z napadom pri Tativanu, zaostale ruske čete proti severu nazaj. Ozemlje, ki se razprostira severno od Musch do reke Murad, očistili so Turki sovražnika. 9. t. m. napadli so Angleži s konjenico in pehoto na egiptovski bojni črti pri Katie turške postojanke. Po 13. urnem boju umaknili so se Angleži s težkimi izgubami v smeri proti Rumani. — Na maloazijskem obrežju obstreljuje sovražnik proti vsakemu ljudskemu pravu mirne naselbine.

Na morju. — Skupina naših morskih letal je ponoči od 12. na 13. t. m., kakor se uradno poroča, popolnoma zrušila zrakoplovne lope v Čampalto in Benetkah. S 500 metrov visokim plamenom je razpočil v eni lopi en zrakoplov. Istočasno je metal neka druga skupina morskih letal bombe na lopo letal pri Gorgo, na utrdbe pri Gradežu, na baterije pri izlivu Soče in na „Adria“-ladjedelnice s prav dobrim uspehom, večkrat je bila zadeta lopa letal kakor tudi postojanke baterij; opazovali so do šest pojavov. Tretja skupina je večkrat zadela baterije pri izlivu Soče in vojaške naprave v Pieris in Skocijanu. Vsa letala so se vrnila v dobrem stanu kljub lju-temu obrambnemu ognju pri vseh napadih.

Razvedrilo.

Sumljiva uljudnost. Gospa: „Gospod logar, ljudje so tukaj zelo uljudni; že od daleč človeka pozdravljajo.“ — Logar: „Gospa, to je tako: Če me kdo pozdravi na petnajst korakov, je znamenje, da je velik lump; če me pozdravi na deset korakov, kaže, da je še vedno velik kajon; če se odkrije na pet korakov, ima gotovo najmanj pet metrov ukradenih drv na vesti; kdor pa nič ne pozdravi, tisti je šele pošten človek. Taki so tukajšnji ljudje.“

Debelost dobro znamenje. Večkrat kaznovani zločinec: „Hvala Bogu, sami debeli sodniki; tobart bo pa mila kazen!“

Star ženin. A.: „Kaj te je pa zmotilo, da si na stare dni tako mlado dekle vzel?“ — B.: „To je tako: Jaz sem si mislil: če že moraš vgrizniti v kisló jabolko, izberi si za to vsaj tako, ki je rudeče.“

Dober svet. Jud pride ob dveh ponoči in pokliče lekarnarja rekoč: „Oprostite gospod lekarnar, da sem vas motil v spanji. Moji ženi je slabo prišlo, dajte mi za pet vinarjev šumečega praška!“ — Lekarnar: „In za pet borih vinarjev me zbudite ob tej vražji zimi ob dveh ponoči. To je nesramnost! V vašem slučaju pomaga kozarec mrzle vode!“ — Bog vé, da imate prav! Kaj je treba ženi šumečega praška, ko je sveža voda cenejši! Z Bogom, dobro spite!“

V šoli. Učitelj: „Kakšna je zemlja?“ — Učenec: „Okrogla.“ — Učitelj: „Odkod to veš?“ — Učenec: „Vi ste zadnjič rekli!“

Dokaz iz fizike. Visokošolec: „Da mraz vsako telo skrči, je istina. Čimbolj je moj stric mrzel proti meni, tembolj je moj mošnjiček tenak.“

V šoli. Učitelj: „Koliko jajc izleže kukavica?“ — Učenec: „Dve.“ — Učitelj: „O ne, veliko manj!“

Raznotero.

Usmrtitev Sira Casementa. — Dne 3. avgusta so obesili na smrt obsojenega voditelja irske vstaje Casementa. Trenutek usmrtitve je bil kot običajno naznanjen z zvonjenjem kaznilniških zvonov. Nek duhovnik je Casementa dan poprej sprejel v katoliško cerkev in mu stal na strani do zadnjega trenutka. Pripoveduje, da je Casement pokoncu in krepko stopil na oder, z mirnimi besedami priporočil svojo dušo Gospodu in nato umrl za svojo domovino. Pri mrlškem ogledu je bil navzoč tudi nek Casementov sorodnik, ki je izjavil, da je brez taktično, ker se ne izroči trupla sorodnikom v pokop. — Irska stranka je stavila v angleškem parlamentu na vlado vprašanje, naj naznani, zakaj ni hotel generalni državni pravdnik zbornici lordov

predložiti Casementove prošnje o reviziji postopka. Vprašanje podpirajo tudi člani liberalne stranke. — Spor za Casementovo truplo se nadaljuje. Duffsu, ki zastopa Casementove sorodnike, so naznanili, da ne izroče trupla v smislu postave iz leta 1868, ker se mora truplo zločinca pokopati v zidovju tiste ječe, kjer se je izvedla smrtna kazen. Duff zavzema nazor, da velja ta postava le za morilce. — Sir Casement je do smrti pisal zgodovino svojega življenja in vstaje na Irskem. Ostal je popolnoma miren do smrti.

Klofuta zaradi premajhne napitnine. Na Dunaju je bil te dni obsojen natakarkar neke velike kavarne zato, ker je klofutnil nekega stalnega gosta, ki mu je v teh težkih časih dal za črno kavo kot napitnino 6 vinarjev. Natakarkar mu je rekel, da mu ne bo nič več stregel; pri tem je prišlo do prepira, ki je prinesel gostu klofuto, natakarkarju pa zapor.

Ponarejalci bankovcev. Na Ogrskem v Marosvasarhely sta se pred tedni nastanila v hiši št. 12 na Kossuth-Lajos-utci zakonska, ki sta prišla iz tujine tja. Vsako noč sta se vozila na kmete, da sta kupovala prešiče. Denarja sta imela veliko in sta takoj plačala prešiče. Policija je postala pozorna, ker je nekdo videl pri možu 60 do 80 tisoč kronskih bankovcev, tudi nakupi prešičev in nočne vožnje so bile sumljive. Preiskali so stanovanja zakonskih in našli več ponarejenih tisočkronskih bankovcev. Dognali so, da je ponarejalec, ki se je izdajal za Matija Sondorja, Karol Nagy iz znane sedmograške rodbine ponarejalca bankovcev Petra Bogyo. Zdi se, da je organiziral Nagy celo družbo ponarejalcev bankovcev in da je organiziral svojo kupčijo po celi Ogrski.

Žena stara 171 let. V ruskem Kavkazu blizu Tiflisa živi žena Nina Taratas, ki je stara 171 let. Vsi njeni otroci, vnuki in pravnuki, 47 po številu, so že pomrli, le ena pravnukinja še živi. Pa tudi ta bo najbrže stara že precej desetletij. Oblasti potrjujejo to vest.

Krst dvojčkov na bojišču.

Dne 5. avgusta 1916.

Danes Vam opišem par izvanrednih dogodkov z naših bojnih poljan. — Komaj četrte ure za bojno črto je velika obljudena vas, katero „muskal“ vsak dan obstreljuje z granatami in šrapneli. V tej vasi je povila pred par dnevi neka žena dvojčka: dečka in deklico. V vasi ni duhovnika, da bi sprejel ti dve bitji v občestvo „trpečih na zemlji“, pač pa imamo v vasi svojega vojnega kurata, ki je krstil novorojenca. Duhovnik-vojak je krstil ta dva dvojčka, dva vojaška zdravnika sta držala vsak eno dete na rokah in zastopala botre; nek san. praporščak je nadomestoval cerkovnika. Kajneda, kaj tacega je mogoče le v svetovni vojni.

*

Nek poročnik je šel v službi k svojemu bataljonskemu poveljniku. V času, ko je bil z doma, je vdarila v njegovo barako sovražna granata in ubila nekega kadeta in četovodjo. Isti poročnik je bil pred par dnevi telefonično poklican k svojemu bataljonskemu poveljniku. Komaj je prišel do njega, pride za njim novica, da je vdarila v njegovo hišico sovražna granata. Slugo poročnika so malo preje odnesli bolnega na „hilfplac“. Tako sta na čuden način upetala oba gotovi smrti.

*

Pozdravlja praporščak Janko Muha.

Loterijske številke.

Trst, 9. avgusta 25 78 85 38 80

Dva komata

prav dobro ohranjena, sta na prodaj. Kje? Se izve pri našem upravnistvu. 71-3-1

Izdajatelj in založnik J. Krajec nasl.

Statistični podatki o svetovni vojni.

Od začetka vojne 1914 do danes se je izvršilo 23 vojnih napovedb, in sicer v letu 1914: 1. Avstro-Ogrska Srbiji 28. julija. — 2. Nemčija Rusiji 2. avg. — 3. Nemčija Franciji 3. avgusta. — 4. Nemčija Belgiji 3. avgusta. — 5. Anglija Nemčiji 4. avgusta. — 6. Avstro-Ogrska Rusiji 5. avgusta. — 7. Srbija Nemčiji 5. avgusta. — 8. Črnagora Avstro-Ogrski 7. avgusta. — 9. Francija Avstro-Ogrski 12. avgusta. — 10. Anglija Avstro-Ogrski 13. avgusta. — 11. Črna gora Nemčiji 12. avgusta. — 12. Japonska Nemčiji 23. avg. — 13. Avstro-Ogrska Japonski 25. avgusta. — 14. Avstro-Ogrska Belgiji 27. avg. — 15. Rusija Turčiji 30. okt. — 16. Anglija Turčiji 5. novembra. — 17. Francija Turčiji 6. novembra. — 18. Belgija Turčiji 7. novembra. — 19. Afganistan Rusiji 25. novembra. — 20. Afganistan Angliji 25. novembra. V letu 1915 so napovedale vojno: 21. Italija Avstro-Ogrski 23. majnika. — 22. Anglija, Francija, Rusija, Srbija Bolgariji 8. oktobra. — In v letu 1916: 23. Nemčija Portugalski 9. marca.

Na strani osrednjih držav se vojskujejo: Nemčija, Avstro-Ogrska, Bolgarija in Turčija, na strani sovražnikov pa: Anglija, Francija, Rusija, Italija, Belgija, Srbija, Črnagora, Japonska in Portugalska. Tako tedaj stoji 9 držav s 73.669.916 km² površine in z 855.843.000 prebivalci nasproti štirim državam s 6.100.440 km² površine in s 154.990.000 prebivalci. — O velikosti površine in množini prebivalstva vojskujočih se držav povedo naslednje številke:

	Kvadratnih kilom.	Prebivalcev
Anglija	32.482.946	440.326.000
Rusija	22.840.546	169.374.000
Francija	11.114.216	95.154.000
Italija	1.876.792	36.074.000
Belgija	2.394.542	22.493.000
Japonska	673.681	72.206.000
Portugalska	2.184.710	15.291.000
Srbija	87.303	4.490.000
Črnagora	14.180	435.000
Nemčija	3.455.840	77.208.000
Avstro-Ogrska	676.615	51.390.000
Turčija	1.853.980	21.625.000
Bolgarija	114.005	4.767.000

Čez pet osmink zemeljske površine, pripravne za stanovanje (brez polarnih krajev), se tedaj razprostira sedanja vojska in šest desetink vsega prebivalstva je v svetovni vojni. Nadpolovica zemeljskega prebivalstva se vojskuje nasproti eni desetinki! Naravnost v bojih pa ni ostanek prebivalstva, to je manj nego štiri desetinke. Čuti pa tudi ta mali ostanek neznošno težo svetovne vojne.

Več držav je v gospodarskem oziru občutno prizadetih vsled vojnih uplivov in so zaradi tega in zaradi političnih razmer v dvomu, ali bi se udeležile vojske ali ne.

Osrednje sile so zasedle do sedaj približno 450.000 kvadratnih kilometrov zemlje: Belgije, Francije, Rusije, Srbije in Črnogore, in sovražna ententa pa nekako polovico več: Nemške kolonije, Galicije, Južne Elzaške, Turške dežele v Mezopotamiji in v Kavkazu.

Iz teh podatkov lahko sleherni razvidi velikansko gorje in škodo z groznimi posledicami, ki seka sedanja vojska globoko v srce vseh narodov celega sveta. To je tedaj zares prava „svetovna vojna“, iz katere nas naj reši usmiljeni Gospod in Vladar sveta.

Malinov sok

(Himbeersaft) s sladkorjem ali brez sladkorja izkuhan v vsaki množini kupuje, vzorce in ceno sprejema 68-3-2

I. Gigović, Sisak, Hrvatska.

XII. umetniška razstava.

Junij-julij 1916.

Umetniški paviljon Ljubljana, Latermanov drevored.

Modrost starih, ki jo ponavljajo tudi nekateri mladi, veli: Med vojsko molčijo muze. Toda čas nam razlaga staro modrost drugače kakor pa šola. Modrice ne molče; le ropot orožja duši njihove nežne glasove; zato jih večkrat preslišimo, ali navadno ne slišimo.

Kdor je stopil letos junija-julija v umetniški paviljon našega Riharda Jakopiča v Latermanovem drevoredu, se je lahko prepričal, da živi med nami tiha umetnost, kakor smo tihi sami.

Sedemnajst slovenskih upodablajočih umetniških moči: Dolinar Lojze, Franke Ivan, Gaspari Maksim, Jakopič Rihard, Jama Matija, Klemenčič Fran, Magolič, Srečko, Ropret Fran, Smrekar Hinko, Sternen Matej, Sternen-Klein Roza; Šantel Saša; Tratnik Fran, Vavpotič Ivan, Zupan Fran, Zupanec Anica, Žmitek Peter, je razstavilo na dvanajsti umetniški razstavi sto dvaindvajset del, neenakih v vsakem oziru.

Splošna sodba je: Razstava ni slaba. Dokaz so med drugimi številni lističi: „Prodano“.

Izmed vseh je najbolj izrazit naš Rihard Jakopič. Dominanta njegovih slik je luč; z lučjo in za luč se bori z veliko, težko dosegljivo spretnostjo. Pa kako je predzren! Ozre se v sonce in ga skuša naslikati! (št. 14). Ali št. 3 in 9! Naj se tudi spodtikajo nekateri nad njegovo tehniko, češ, to ni tako težko; to ni za naše oči! Vendar: Dvanajst razstav nam je dvanajstkrat dokazalo, da je naš Rihard Jakopič resen, kulturni delavec prve vrste. Kaže nam naprimer: „Bajka“, kažeta sliki „Ob košnji“ I. in II. To, kar so nam kazale „Križanke“ — koliko truda je v njegovih nedosežnih slikah; paviljon sam pa nam priča o njegovi požrtvovalnosti za slovensko umetnost.

Zgodovina še-le nam bo pokazala našega Riharda Jakopiča; njegove slike nam bodo dragocene morda še-le čez petdeset ali sto let.

Maksim Gaspari. Večkrat vidimo njegove slike, vselej čitamo na njih njegov podpis ali vsaj monogram. Mož je ponosen na svoje delo. In kaj povdarja on na svojih slikah? Kar ni narodno, mu ni lepo. Lepa je „Sikstinska Madona“, lepa „Madona della Sedia“ in druge slike velikih mojstrov; a nekaj jim manjka: Narodne niso. Temu Gaspari hitro odpomore; sliko prestavi v slovensko miniaturu. Pa tudi samostojnih slik naredi celo vrsto: „Berači“, skoraj šablonski pijančki, „sv. Jurij“, „Zlodej“ — vse, kar je v narodu tipičnega, to je tudi v njem.

Silno duhovit je Hinko Smrekar, ki je mojster, znan mojster v karikaturi. Če gledamo njegove izredno zanimive slike —

večinoma risbe, bakrorezi, akvareli ozir. akvarelirane risbe — vidimo, kako je njemu karikatura nad vse. Ni mu prestrašna smrt, ni mu pregrd hudič, ni mu previsok svetnik, ni mu prenizek noben človek: Vse si upa karikirati z drzno roko. Resna karikatura, polna sarkazma je njegov „Dolgčas“ (št. 73), na katero velja res posebej opozoriti. „Dolgčas“ razprostira v obliki senčnika svoje lase preko gostov pri mizi. In gostje: Eden zeha, drugi si malomarno trebi zobe, tretji dremlje, četrti spi... Da se mož sploh kaj takega spomni, da sploh kaj takega vidi s svojim umetniškim očesom, sedaj ko vse živi podvojeno življenje, ko celo vpokojenci vstajajo iz pokoja in se navdušujejo ob vojnih dogodkih. Pa kaj? Genij se ne uživi v svet, ampak svet se mora vživiti vanj. Genij vidi, česar navaden človek ne vidi. Vsekakor je Smrekar visoka smreka med pritlikavimi borovci.

Tudi Ivan Vavpotič je zastopan na razstavi s petimi številkami. Zaneslo ga je v Judenburg. Takoj je ovekovečil v njemu svojski pestrosti barv svoje novo bivališče. Vavpotič se giblje v sredi med Franketom in Jakopičem. Bori se za luč, a ne na škodo črti. Njegove slike so prijetne, polne toplote in zraka, vendar ne brez neke poteze vsakdanjosti.

Tratnik je par reči prehitro razstavil. Škoda! Tudi v barvah in ne samo v risbi — od te strani ga dozda skoraj izključno poznamo — je dobro izvežban. Naj nam druge razstave prineso več izpod njegovega čopiča.

Žmitek je nekoliko šablonski. Zdi se, da mu dela veliko preglavic iskanje primernega suje-a. Vidimo ga na težki poti v hribe, da najde tam križ na razpotju, ali tropo ovac, ali karkoli in naslika ta težko najdeni predmet z vso ljubeznijo. Poglejmo pa nasprotno našega Riharda Jakopiča: On pogleda okrog sebe, pa ima pred seboj zanimiv, mogočen predmet. Seveda je ta pogled trudapolnejši od pohoda na gore.

Živé, živé med nami moči; nekatere višje, druge nižje, a skoro v vseh opazamo resno stremljenje po dovršenosti. Sid.

Dostavek uredništva. S tem spisom smo hoteli opozoriti Dolenjce, da naj pri- lično posetijo to zanimivo razstavo.

IVAN SVETEC

brivec in vlasuljar RUDOLFOVO

Glavni trg, nasproti mestni hiši priporoča že izgotovljene lasne kite v vseh barvah. Izdeluje tudi druge lasne potrebščine ter ima vedno v zalogi podlage, mila, pristno tekočino Hair-petrol in Bayrum proti izpadanju las, potem Burgit za sigurno odstranitev kurjih očes in druge toaletne stvari. — Kupuje na drobno in debelo zmešane in rezane ženske lase. 128-24-18

JOS. BERGMANN, LEKARNA v Rudolfovom,

kupuje po najvišji ceni

štupo (seme)

lisičjega répa

(glej podobo)

gorčično seme (ženof),

kamilice

in druga zdravilna zelišča in cvetje.

65-4-4

Tisk J. Krajec nasl.

Odgovorni urednik Urban Horvat.